

Приказ за примљен: 18.04.2022. године
Приказ прихваћен: 25.05. 2022. године

ПРИКАЗ ПРИРУЧНИКА „ПОЛНО УЗНЕМИРАВАЊЕ“ АУТОРА МСР АЛЕКСАНДРА МИЛАДИНОВИЋА

МА Бојан Вујановић¹

Почетком текуће године, у издању Министарства унутрашњих послова Републике Српске и Мреже жена Министарства – WPON MUP RS, публикован је приручник „Полно узнемиравање“, аутора Александра Миладиновића, полицијског службеника Министарства.

Доношењем Кривичног законика Републике Српске 2017. године, законодавац је на основу међународноправних обавеза које су проистикале из ратификованих конвенција, али и због актуелне проблематике која претходно није била правно регулисана, унио у наше кривично законодавство ново кривично дјело, односно инкриминисао непожељно понашање – полно узнемиравање. На тај начин је држава, у овој области, пратећи позитивна законодавства земаља у региону, те европске и свјетске стандарде, подигла стандарде заштите људских права на један виши ниво. Када се сагледа биће овог кривичног дјела и заштитни објекат, те када се узму у обзир историјске и традиционалне предрасуде карактеристичне за наше подручје, схватамо значај инкорпорирања инкриминисања полног узнемиравања у домаће законодавство.

Као нешто релативно ново у нашем законодавству, са минималном (или у неким полицијским управама непостојећом) праксом документовања и доказивања овог кривичног дјела, аутор приручника се упустио (а, имајући у виду и скромну праксу, одважио) да полицијским службеницима Републике Српске, али наравно и другим заинтересованим, понуди квалитетан и садржајан приручник, специјалистички усмјерен, који кроз своју структуру и садржај информисе и сензибилише, а потом и едукује, а самим тим и оснажује полицијске службенике да законито, ефи-

¹ Министарство унутрашњих послова Републике Српске, e-mail: bojanvujanovic@mup.vladars.net

касно, правилно, професионално и етично примјене знања из ове области.

Сам приручник је конципиран и сачињен веома јасно и прецизно уз логичан слијед садржаја. Тако приручник почиње предговором аутора у којем исти, између осталог наводи коме је намијењен приручник и који је његов циљ. Након предговора, приручник се наставља уводним разматрањима гдје нас аутор уводи у проблематику приручника, али такође износи своје приједлоге унапређења рада полицијских службеника, истичући на првом мјесту едукацију полицијских службеника када је у питању ово кривично дјело.

Приручник је подијељен на четири веће, сврсисходне цјелине од којих прву чини концептуализација проблема, у којој аутор наводи појам и садржај полног узнемиравања, затим разлику између полног узнемиравања и сличних појава, распрострањеност, те митове о полном узнемиравању. У наведеном дијелу приручника истиче се да се полном узнемиравању, иако је једна врста сексуалног насиља, апсолутно није придавала пажња, нити међу истраживачима, нити у судској пракси, а свакако би требало. Даље се наводе појмови, садржаји и концепти који проистичу из Конвенције Савјета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (тзв. Истанбулске конвенције), као и сама феноменологија, тј. појавни облици овој облика родно заснованог насиља. Нарочито занимљиво, што представља и једну новину за приручник, јесте навођење предрасуда и стереотипа о полном узнемиравању, што се чини одличном основом за сензибилизацију полицијских службеника по питању рада по овим кривичним дјелима, коју аутор сматра нужном.

Другу цјелину чини кривичноправни аспект гдје аутор описује и детаљно анализира кривично дјело полно узнемиравање што је од изузетне важности за препознавање елемената предметног дјела, правног оквира дјеловања, јер управо на основу познавања самог бића кривичног дјела и правних норми, полицијски службеник треба правилно да процијени да ли постоје елементи кривичног дјела или не. Аутор затим наводи основне разлике овог кривичног дјела у односу на друга, слична, истородна кривична дјела попут силовања и обљуде, полне уцјене, блудних радњи... Ова кривичноправна и теоријска цјелина је заокружена тематском цјелином која се односи на дефинисање понашања која не представљају полно узнемиравање, односно она понашања која (најчешће) не представљају кривично дјело, али свакако представљају неки од облика непожељног понашања, што је за полицијске службенике такође изузетно битно да препознају, јер само сазнање или пријава да је почињено кривично дјело захтијева од полицијског службеника одређене мјере и радње, од којих су поједине и хитне, а са друге стране одређено понашање може да пред-

ставља догађај, инцидент, дисциплински преступ, али не и кривично дјело и поступак полицијског службеника је у основи другачији.

Трећа цјелина приручника састоји се од, за полицију вјероватно и најважнијег, криминалистичког аспекта који се односи на поступање полиције приликом пријаве предметног кривичног дјела, затим приједлога за кривичним гоњењем, специфичности саслушања и садржаја изјаве оштећеног и прикупљања обавјештења од свједока, прикупљања документације, вјештачења, испитивања осумњиченог, затим утврђивања генезе узнемиравања и на крају сачињавања и достављања извјештаја о извршеном кривичном дјелу и о извршиоцу. Наведено представља један затворен криминалистичко-истражни круг, од пријаве и сазнања да је почињено кривично дјело, преко одређених криминалистичко-истражних мјера и радњи, па до обавјештавања надлежног тужилаштва, кроз садржајан извјештај да је кривично дјело документовано и да смо открили извршиоца (или више њих). Ово свакако представља једну одличну смјерницу, односно неформално упутство за полицијске службенике како да законито и ефикасно расвјетљавају ову врсту кривичних дјела.

Четврти дио приручника односи се на „лошу праксу“ у реаговању полиције на индиције полног узнемиравања. Циљ навођења „лоше праксе“ јесте управо да се она елиминише, те да се актуелна пракса унаприједи. Таксативно су наведени лоши примјери при поступању полицијских службеника на документовању и расвјетљавању предметног кривичног дјела, као и одговор шта и како треба унаприједити, исправити, побољшати да би се та лоша пракса сузбила, умањила или у потпуности елиминисала у будућим поступањима полиције.

На самом крају приручника наведена је литература, односно извори коришћени приликом израде. Из тога је уочљиво да је коришћена савремена, адекватна литература, од стручних и научних радова, приручника, публикација, па до судске праксе. Коришћена литература је бројчано скромна, међутим, то је и разумљиво, што аутор такође констатује, имајући у виду да је инкриминација овог дјела релативно нова и у земљама окружења. Стога и не чуди коришћење и страних извора и аутора, који су додатно оплеменили овај приручник и учинили га корисним за изучавање и употребу и изван наших говорних подручја.

За крај приказа овог веома корисног, практичног и едукативног приручника можемо закључити да је аутор, мср Александар Миладиновић, сачинио одличан приручник, писан уједно и стручним, али и широј јавности разумљивим рјечником, који ће, првенствено полицијским службеницима, али и тужиоцима, судијама и другим, бити од изузетне помоћи у разумијевању предметног кривичног дјела, етиологије и феноменологије полног узнемиравања, начина сазнања, документовања, истраживања

кривичног дјела и, на крају, подношења извјештаја надлежном тужилаштву, као релативну финализацију криминалистичке истраге. Такође, треба нагласити и да наведени приручник уједно представља и материјал за будућу едукацију и обуку полицијских службеника да препознају ову врсту инкриминисаног понашања, те да дјелују превентивно у ситуацијама када је понашање лица на граници између инцидентног понашања и кривичног дјела.